

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 15. 3. 2018

Číslo: Ročník 28 (2018), Číslo 1

Sekce: Doporučíme do vašich fondů

Název článku: Dvě knihovny na pobřeží Finského zálivu

Autor: Vanda Vaníčková

Zdroj: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20180126>

Dvě knihovny na pobřeží Finského zálivu

Vanda Vaníčková

Vyrazit v zimě za ještě větší zimou je trochu zvláštní. Na druhou stranu výlet do dvou zemí na severu Evropy ukázal, že počasí je čím dál nevyzpytatelnější. Zatímco ve Spojených státech atakují začátkem ledna teploměry -30 °C, ve Finsku bylo „jen“ -4 °C.

Finská republika je první ze zemí, jejíž knihovnu jsem navštívila. Finsko pro mě znamenalo zemi tisíců jezer se solidní hokejovou základnou a vyzdvihovaným vzdělávacím systémem. Již první den v hlavním městě Helsinky však poukázal hlavně na masivní oblibu kávy a krátkou přítomnost denního světla. V lednu vychází v jižní části Finska slunce po deváté hodině a zapadá před čtvrtou odpoledne. Je evidentní, proč je třeba tolik kávy. :)

Národní knihovna Finska (Kansalliskirjaston; The National Library of Finland) jsem zastihla za světla. Historie knihovny je samozřejmě ovlivněna poměrně „divokou“ historií státu, o níž se dá stručně říci, že Finové byli stále pod něčí nadvládou. Nejdéle šlo o Švédské království, začátkem 19. století pak o nadvládu carského Ruska. Sté výročí samostatnosti oslavilo Finsko v roce 2017, rok před výročím československým. Prapočátek má Národní knihovna Finska v roce 1640 v kolekci knih na gymnáziu ve městě Turku. Do Helsinek byla sbírka přestěhována v roce 1828, ale stále nebyla oficiálně knihovnou národní, nýbrž univerzitní (University of Helsinki). Národní knihovnou (včetně potvrzení v názvu) se stala v roce 2006, i když je stále součástí Univerzity Helsinky. Knihovna sídlí v empírové budově z první poloviny 19. století, která byla začátkem 20. století rozšířena o tzv. rotundu. Budova byla postavena dle plánů berlínského architekta Carla Ludviga Engela, který projektoval mnoho staveb po celém Finsku.

Nejen v knihovně, ale i na jejích webových stránkách je patrný důraz na nacionalitu a národní dědictví. Víze knihovny zní „*Naše národní bohatství přístupné všem*“. Závěrem zajímavost – nejstarší dokumenty, které je možné najít v archivu knihovny, jsou rukopisy na papýru ze 4. století před naším letopočtem.

Píši-li o Finsku, nesmím zapomenout na tři poznámky z oblasti literatury, konkrétně připomenout dva finské autory a jedno dílo. Gentlemsky začnu dámou neboli Tove Jansson, autorkou dětských příběhů o mumíncích. Finským rodákem je i Mika Waltari, známý jako autor historického bestselleru *Egyptan Sinuhet*. Za zmínku stojí i národní epos *Kalevala*, jenž byl sepsán v 19. století na základě lidové slovesnosti a líčí příběhy z finské mytologie.

Druhou „knihovni“ zastávkou byla **Národní knihovna Estonska (Eesti Rahvusraamatukogu, The National Library of Estonia)**. Estonská knihovna je výrazně mladší než její kolegyně na druhém břehu Finského zálivu. Tato skutečnost je patrná nejen z historie, ale i ze současného sídla, moderní osmipodlažní budovy z let 1985-1993. Národní knihovna byla založena v roce 1918 a oficiálně sloužila až do roku 1944 výhradně potřebám zákonodárců. Veřejnou knihovnou se stala v dobách sovětské okupace, což může znít jako pozitivum ruského vlivu. Estonci rozhodně na dobu, kdy byli řízeni Sovětským svazem, rádi nevzpomínají. Od roku 1953 nesla knihovna název *Fr. R. Kreutzwald State Library*, odkazující na Friedricha Reinholda Kreutzwalda, zakladatele moderní estonské literatury. Kreutzwald napsal například hrdinský epos *Kalevalův syn*, kterým se snažil povzbudit národní smýšlení Estonců. Bohužel spíše podnítil názory, že vykrádá finskou Kalevalu. Myslím však, že při lehce sebekritickém pohledu do naší historie dovedeme jako Češi snahy o povzbuzení národa i za cenu „malých Istí“ velice dobře pochopit.

Růst Národní knihovny Estonska (oficiální název od roku 1988) nastal ve druhé polovině 80. let, a to zejména díky spolupráci zemí kolem Baltského moře. Začala se tak uvolňovat tamější pravidla, jako například zákaz půjčování knih v jiném jazyce než v ruštině. Stejně jako celý stát získala knihovna „samostatnost“ v roce 1991.

Název článku zmiňuje Finský záliv, který zároveň vysvětluje, proč jsem navštívila právě tyto dvě knihovny. Z Helsinek je to totiž do Tallinnu, co by kamenem dohodil, nebo spíše „na trajektu za dvě hodiny ujel“. Obě hlavní města spojuje pravidelná loďní doprava, kterou využívají hlavně místní cestující za prací a studiem. Výjimkou nejsou ale ani zcela

pragmatické cesty za levnějším alkoholem. Na trajektu je možné zakoupit nepřeborné množství alkoholu, který je v mezinárodních vodách zbaven daně.

Vydáte-li se na sever Evropy, rozhodně doporučuji následovat naši trasu a navštívit dvě uvedená města. Moderní Helsinky jsou dynamické a rychlé, Tallinn, který je obklopen středověkými hradbami, zase pohádkový a vizuálně podobný českým městům. Na první pohled mi připomínal Jičín. A když jsem v estonské knihovně objevila plakát divadelního představení *Röövel Rumcajs* (Loupežník Rumcajs), nabyla jsem dojmu, že to není náhoda...

Statistické okénko:

Finsko:[1]

- **rozloha:** 338 432 km²
- **počet obyvatel:** 5 529 176
- **velká města:** Turku, Tampere, Oulu, **hlavní město:** Helsinky
- **úřední jazyk:** finština, švédština

Eestí Rahvusraamatukogu:[2]

- **webové stránky:** <https://www.kansalliskirjasto.fi>
- **knihovní fond:** 115 km regálů s materiály; 3 miliony knih a 3 miliony dalších dokumentů; v roce 2016 zdigitalizováno milion stran národně významných zdrojů; celkově je zdigitalizováno 11 milionů stran
- **zajímavé projekty:** DIGI - KANSALLISKIRJASTON DIGITOIDUT AINEISTOT: digitalizované noviny publikované ve Finsku v letech 1771 až 1929

Estonsko:[3]

- **rozloha:** 45 339 km²
- **počet obyvatel:** 1 308 114
- **velká města:** Tartu, Pärnu, **hlavní město:** Tallinn
- **úřední jazyk:** estonština

Kansalliskirjasto:[4]

- **webové stránky:** <http://www.nlib.ee/>
- **počet návštěv:** 633 380; počet aktivních uživatelů: 16 552
- **knihovní jednotky:** celkem 3 381 072 položek, z toho 380 445 digitálních položek; 78 pracovních počítačů pro návštěvníky

Kontakt na autorku: vandav@seznam.cz

[1] Finsko. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. c2018 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Finsko>

[2] Key figures 2016. *The National Library of Finland* [online]. c2015 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <https://www.kansalliskirjasto.fi/en/key-figures-2016>

[3] Estonsko. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. c2018 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Estonsko>

[4] At a glance. *National Library of Estonia* [online]. [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.nlib.ee/en/library-in-figures/>